

Република Србија
ЈКП „10. Октобар „ Барајево
Барајевска бб , Барајево

**ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ И РАЗВОЈ
ФИНАНСИЈСКОГ УПРАВЉАЊА И КОНТРОЛЕ**

Мај 2019.

1. УВОД

Закон о буџетском систему ("Сл. Гласник РС", бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 – др. закон, 103/2015, 99/2016, 113/2017 и 95/2018) донесен је 2009. године. Законом је прописана обавеза за спровођење и развој система финансијског управљања и контроле код свих корисника јавних средстава, а односи се и на Јавно комунално предузеће „10. октобар” Барајево (у даљем тексту: ЈКП „10. октобар” Барајево).

Финансијско управљање и контрола је свеобухватан систем интерних контрола, који се спроводи политикама, процедурама и активностима које успоставља руководилац корисника јавних средстава, са задатком да се обезбеди разумно уверавање да ће се циљеви корисника јавних средстава остварити.

Систем интерних финансијских контрола који је потребно успоставити и развити у оквиру нашег ЈКП „10. октобар” Барајево састоји се од:

- финансијског управљања и контроле
- интерне ревизије

ЈКП „10. октобар” Барајево је у обавези да успостави интерну ревизију према одредбама Правилника о заједничким критеријумима за организовање и стандардима и методолошким упутствима за поступање и извештавање интерне ревизије у јавном сектору.

У овом Плану за спровођење и развој и развоја финансијског управљања и контроле (даље у тексту План за спровођење и развој и развоја ФУК) назначиће се активности које се односе на компоненту финансијског управљања и контроле.

План за спровођење и развој и развоја ФУК се односи на активности које ЈКП „10. октобар” Барајево треба да успостави и развије како би што квалитетније остваривао постављене задатке и циљеве.

Према одредбама члана 81. Закона, корисници јавних средстава успостављају финансијско управљање и контролу, која се спроводи политикама, процедурама и активностима са задатком да се обезбеди разумно уверавање да ће своје циљеве остварити кроз: пословање у складу са прописима, унутрашњим актима и уговорима; реалност и интегритет финансијских и пословних извештаја; економично, ефикасно и ефективно коришћење средстава; заштиту средстава и података (информација).

Тај систем обухвата све пословне трансакције, а посебно оне које су везане за приходе/примања, расходе/издатке, конкурсне процедуре и уговарање, повраћаје погрешно плаћених износа, имовину и обавезе.

Систем интерних контрола спроводе руководиоци и сви запослени.

Сврха увођења финансијског управљања и контроле (даље у тексту систем ФУК= Financial management and control) јесте побољшање финансијског управљања и одлучивања ради остварења општих циљева, као што су:

- обављање пословања на правилан, етичан, економичан, ефикасан и делотворан начин,

- усклађеност пословања са законима, прописима, политикама, плановима и поступцима,
- заштита имовине од губитака узрокованих лошим управљањем, неоправданим трошењем и коришћењем, од неправилности и превара,
- јачање одговорности за успешно остварење задатака,
- правовремено финансијско извештавање и праћење резултата пословања.

Систем ФУК, једним делом, се односи на интерне контроле уграђене у пословне процесе како би спречавале незаконите и неправилне, али и неекономичне, неефикасне одлуке и поступци. Контрола је свака радња коју предузима руководилац, у циљу смањења негативне последице ризика и повећања вероватности да ће се постављени циљеви остварити.

Систем ФУК се спроводи у свим организационим јединицама и на свим нивоима корисника јавних средстава, а обухвата сва средства корисника јавних средстава, укључујући средства Европске уније.

Успостављањем система ФУК прописале се начин одвијања пословних процеса, посебно оних процеса повезаних с буџетом и трезором, утврдити ко је одговоран за спровођење појединих активности у процесу и рокови у којима их је потребно спровести, као и преглед контрола које су успостављене у одређеном пословном процесу. То ће с једне стране осигурати транспарентност пословања, односно одвијања пословних процеса, а са друге стране ће се показати које су контроле успостављене и које контроле треба успоставити како би се осигурало остваривање циљева и побољшање пословања.

У складу са одредбама члана 81. Закона, за израду Плана за спровођење и развој и развоја ФУК-а задужен је руководилац финансијског управљања и контроле, кога ће директор именовати.

Руководилац за ФУК је одговоран за успостављање и развој финансијског управљања и контрола у оквиру ЈКП „10. октобар” Барајево, као и за доношење овог Плана, који одобрава, односно даје сагласност директор.

За праћење остварења овог плана се задужује руководилац ФУК.

Исто тако овде је потребно нагласити да једном успостављен систем интерних финансијских контрола није коначан, већ је потребно непрестано га процењивати и развијати ради ефикасног остварења задатака и циљева ЈКП „10. октобар” Барајево.

2. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

Законом о јавним предузећима („Сл. Гласник РС“, бр. 15/2016) уређује се правни положај јавних предузећа и других облика организовања који обављају делатност од општег интереса, а нарочито оснивање, пословање, управљање, имовина и друга питања од значаја за њихов положај.

Правилником о организацији и систематизацији послова ЈКП „10. октобар“ Барајево, одређено је унутрашње уређење ЈКП „10. октобар“ Барајево, називи организационих јединица у саставу ЈКП „10. октобар“ Барајево и њихов делокруг и начин управљања.

Пословни процеси који произлазе из надлежности ЈКП „10. октобар“ Барајево налазе се описани и назначени у наведеним документима па можемо рећи да су главни, управљачки и процеси ЈКП „10. октобар“ Барајево на неки начин одређени и описани.

Активности које се односе на поступак набавке, детаљно су прописане Законом о јавним набавкама („Сл. гласник РС“, бр. 124/2012, 14/2015 и 68/2015) и у њиховом спровођењу у потпуности се придржавамо законских одредби.

Приликом планирања и трошења буџетских средстава у потпуности се примењује Закон о буџетском систему („Сл. Гласник РС“, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/2014, 68/2015 – др. закон, 103/2015, 99/2016, 113/2017 и 95/2018) и Упутство које сваке године доноси Министарство финансија.

Многе активности су описане и одређен је начин њиховог спровођења. Међутим, свесни смо потребе детаљнијег описивања значајних пословних процеса као и пописа свих послова, односно пословних процеса из наше надлежности. Зато ће се овим Планом назначити рокови у оквиру којих ће се одрадити поједине активности, везане не само за попис и опис пословних процеса, већ и за само-оцењивање система финансијског управљања и контрола, уз процену и управљање ризицима, успостављање контрола и друго.

У складу са одредбама Закона, директор ће именовати осим руководиоца ФУК и радну групу за успостављање ФУК-а.

На основу Упитника о само-оцењивању ФУК-а, процениће се поједине компоненте ФУК-а и то свака посебно како следи:

- контролно окружење
- управљање ризицима
- контролне активности
- информације и комуникације
- праћење и процена система.

ЈКП „10. октобар“ Барајево ће донети Изјаву о мисији, визији и циљевима, што је један од приоритетних задатака у Плану за спровођење и развој и развоја ФУК-а. Изјавом о визији описује се што ЈКП „10. октобар“ Барајево жели да оствари односно постигне дугорочно, док се мисијом мора одредити главни разлог постојања и деловања.

3. ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ

Како би се успоставио систем ФУКа потребно је предузети следеће активности:

- Донети План за спровођење и развој система ФУК
- Саставити изјаву о мисији, визији и кључним пословним циљевима корисника јавних средстава
- Проценити компоненте финансијског управљања и контроле
- Пописати главне пословне процесе и идентификовати активности у њима
- Описати пословне процесе (Израдити ревизорске трагове)
- Саставити листу (мапу) процеса
- Утврдити ризике на нивоу стратешких циљева ЈКП „10. октобар” Барајево, оперативних циљева и циљева процеса појединих сектора, проценити ризике и рангирати их, одлучити о одговору на ризике, односно успостављању контрола (управљање ризицима)
- Саставити преглед успостављених контрола
- Анализирати постојеће и потребне контроле, одлучити о потребним претходним и накнадним контролама
- Донети Акциони план за побољшање интерних контрола и пратити остварење плана
- Саставити годишњи извештај о успостављању система ФУК.

За наведене активности у успостављању овог система дају се временски оквири када ће шта бити обављено и ко је одговорна особа.

Све особе укључене у ФУК ће се континуирано образовати како би стекли одређена знања за успостављање и развој овога система. Без правоснажне обуке систем би се могао развијати у нежељеном смеру. Због тога ће директор и руководилац ФУК бити одговорни за обуку запослених.

Од значајнијих активности које се морају предузети наводе се следеће:

Попис пословних процеса

Попис пословних процеса је преглед кључних пословних процеса који се одвијају у ЈКП „10. октобар” Барајево, односно преглед поступака/процедура којима се одређује начин одвијања појединог пословног процеса, као и пратеће документације која се приликом њиховог спровођења користе.

Попис пословних процеса саставиће се за свако одељење на основу упутстава и смерница руководиоца за ФУК или особе која је прошла обуку.

Пописом треба обухватити попис пословних процеса и одређивање активности у поједином процесу.

Након састављања пописа по одељењима саставиће се попис пословних процеса односно мала пословних процеса на нивоу ЈКП „10. октобар” Барајево.

Опис пословног процеса (Израда ревизорског трага)

Сви пословни процеси ЈКП „10. октобар” Барајево а, односно начин њиховог спровођења треба да буду приказани у писаном облику. Опис пословног процеса треба да садржи дијаграм тока (графички приказ процеса, односно процедуре), опис активности, особу одговорну за спровођење одређене активности у пословном процесу, као и рок у којем или до

када активност треба спровести као и друге документе (обрасце, упутства и друго) који се користе у пословном процесу.

У опису пословног процеса навешће се и контроле које се спроводе одвијањем пословног процеса, као и особе које спроводе поједину контролну активност. Уз наведено, описом односно документовањем пословних процеса омогућиће се запосленима да тачно знају своја овлашћења и одговорности.

Листа (мапа) процеса

Као резултат пописа и описа пословних процеса саставиће се листа (мапа) процеса ЈКП „10. октобар” Барајево. На тај начин добиће се опис пословних процеса са циљевима ЈКП „10. октобар” Барајево и његовог деловања, утврдити међусобна повезаност између процеса и прилике за могућа побољшања пословања организације.

Процена и управљање ризицима

Ризик је одређен као могућност настанка догађаја који могу неповољно утицати на остварење циљева. Управљање ризицима је целокупан процес утврђивања, процењивања и праћења ризика, узимајући у обзир циљеве ЈКП „10. октобар” Барајево, предузимање потребних радњи, а у циљу смањења ризика. Дакле, проценом ризика обухватиће се одређивање циљева пословања, могући ризици који утичу на остварење циљева, спровешће се њихово оцењивање у односу на вероватноћу настанка и значај последице, успоставиће се прикладне мере за управљање ризицима.

Као резултат процеса процене ризика саставиће се стратегија управљања ризицима за коју је, према Закону, одговоран руководиоца ЈКП „10. октобар” Барајево.

Руководиоци организационих јединица ће проценити ризике на нивоу ЈКП „10. октобар” Барајево, односно на нивоу пословних процеса који се у одвијају у ЈКП „10. октобар” Барајево, предложити мере за ублажавање ризика, односно које контроле треба успоставити како би се смањило негативни утицај ризика.

На тај начин саставиће се регистар ризика који ће се једном годишње ажурирати.

На основу смернице за доношење стратегије управљања ризицима коју доноси Централна јединица за хармонизацију Министарства финансија, Надзорни одбор ЈКП „10. октобар” Барајево ће донети Стратегију управљања ризицима за ЈКП „10. октобар” Барајево.

Анализа потребних и постојећих контрола

Након састављања регистра ризика и одлуке о увођењу контролних активности као одговора на ризике, у ЈКП „10. октобар” Барајево ће се размотрити одговарају ли успостављене контроле потребним. Дакле, након састављања прегледа успостављених контроле размотриће се потреба за додатним контролним активностима које могу бити успостављене као:

- претходне контроле (ex ante)
- накнадне контроле (ex post).

План за отклањање слабости контрола

Након одлуке о увођењу додатних контролних активности, на основу регистра ризика и резултата спроведеног само-оцењивања, ЈКП „10. октобар” Барајево ће донети план побољшања интерних контрола којим ће се предвидети радње које је потребно предузети како би се успоставиле потребне контроле односно уклониле контроле које су евентуално непотребне.

Годишњи извештај о систему ФУК

Руководилац финансијског управљања и контроле је обавезан да припреми годишњи извештај о активностима везаним за успостављање и развој система ФУК и поднесе га руководиоцу ЈКП „10. октобар” Барајево, а Централној јединици за хармонизацију ће се доставити на основу посебног упутства.

4. ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ

У наставку даје се преглед активности које је потребно спровести како би се успоставио и развио систем ФУК, рокови у којима се требају спровести, особе које су одговорне за спровођење, у којем су року спроведене.

План активности за увођење и развој финансијског управљања и контроле

Бр.	Активност	Носилац активности	Планирани датум завршетка
1.	Упознати се са институционалним оквиром у коме послује Предузеће	Консултант	До 30.05.2019
2.	Доставити модел одлуке за именовање руководиоца и радне групе	Консултант	До 20.06.2019.
3.	Дати смернице и информације о материјалима и приручницима у вези ФУК руководиоцу ФУК и члановима радне групе	Консултант	20.06.2019.
4.	Направити акциони план	Консултант	30.06.2019
5.	Направити План активности	Консултант	05..07.2019.
6.	Одобрење акционог плана са планом активности	Директор	10.07.2019.
7.	Формирати радну групу и руководиоца ФУК	Директор	Најкасније до 30.06.2019.
8.	Спровести почетно самооцењивање и утврдити тренутно стање у коме се налази предузеће	Консултант, радна група, Руководилац ФУК	01.08.2019.

9.	Идентификовати кључне финансијске пословне процесе	Консултант, Руководиоци ОЈ	до 20.8.2019.
10.	Израда листе процеса	Консултант, Руководиоци ОЈ	до 15.09.2019.
11.	Мапа пословног процеса-документација о процесу и документација о систему-вертикални преглед	Консултант	до 20.09.2019.
12.	Дискутовати и ускладити са руководиоцима мапирање	Консултант, Руководиоци ОЈ	до 30.09.2019.
13.	Анализа ризика: дискутовати о ризицима са сваким организационим делом	Консултант, руководиоци ОЈ	до 30.09.2019.
14.	Дискутовати и усагласити са радном групом налазе о ризицима	Консултант, Радна група	до 30.09.2019.
15.	Ускладити са радном групом приоритет најризичнијих система и активности за проверу интерних контрола	Консултант, Радна група	до 05.10.2019.
16.	Израда алата регистар ризика	Консултант	до 15.10.2019.
17.	Дискутовати и ускладити са радном групом и руководиоцем ФУК рангирање категорија ризика у односу на вероватноћу и утицај	Консултант, Руководилац ФУК, радна група	до 20.10.2019.
18.	Дискутовати и ускладити са радном групом и руководиоцем ФУК Начин решавања ризика	Консултант, Руководилац ФУК, радна група	до 20.10.2019.
19.	Израда стратегије управљања ризицима	Консултант	до 20.10.2019.
20.	Усаглашевање стратегије управљања ризицима са руководиоцем ФУК	Консултант, Руководилац ФУК	до 25.10.2019.
21.	Усвајање Стратегије управљања ризицима	Руководилца КЈС	До 31.10.2019.
22.	Годишњи извештај о спровођењу финансијског управљања и контроле, извештавање ЦЈЗ	Директор Руководилац ФУК	До 31.03.2020.
23.	Обука особа укључених у ФУК	Директор Руководилац ФУК	Континуирано квартално

Скраћенице:

- 1) ФУК-Финансијско управљање и контрола
- 2) КЈС-Корисник јавних средстава - ЈКП „10. Октобар“ Барајево
- 3) ОЈ-Организационе јединице
- 4) ЦЈЗ – Централна јединица за хармонизацију